

В. О. Бескоровайний, аспірант кафедри Державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету
<https://orcid.org/0009-0009-3958-8343>

УКРАЇНСЬКИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ КОРУПЦІЇ ТА ЇЇ СКЛАДОВИХ, БОРІТЬБИ З НЕЮ ТА ВІДМІННОСТІ ВІД СВІТОВИХ ПІДХОДІВ

У статті досліджено системний і багаторівневий характер корупції в Україні, що формується під впливом комплексу правових, інституційних, політичних та суспільних чинників. Такий підхід дає змогу виявити, що українська модель суттєво відрізняється від корупційних проявів у державах зі сталою демократичною традицією, де корупція здебільшого має локальний або точковий характер. В умовах воєнних і післявоєнних трансформацій актуалізовано потребу у переосмисленні національного підходу до визначення корупції, її складових та інституційних механізмів протидії, оскільки саме в періоди суспільно-державних криз посилюються корупційні ризики, зростає тиск на систему публічного управління та підвищується вразливість державних інститутів.

Визначено, що метою статті є здійснення порівняльного аналізу українського концептуального бачення корупції у співвідношенні з міжнародними підходами та виявлення структурних і інституційних чинників, які визначають результативність антикорупційної політики. Методологічну основу становлять порівняльний, системний і структурно-функціональний методи, застосування яких дозволило комплексно розглянути нормативні дефініції корупції, особливості правозастосування, організаційні моделі інституційної взаємодії та практики запобігання корупції в різних правових системах. Використання цих підходів забезпечило можливість інтегрувати нормативний аналіз із вивченням реальних управлінських процесів, що зумовлюють поширення корупційних практик у публічному секторі.

Установлено, що, попри наявність розвинутого нормативно-правового поля, українська антикорупційна система залишається вразливою через фрагментарність правозастосування, недостатню інституційну узгодженість, низький рівень невідворотності покарання та надмірну дискрецію посадових осіб. Порівняння з міжнародними моделями показало, що ефективність у країнах із нижчим рівнем корупції забезпечується точними правовими дефініціями, стандартизованими процедурами, цифровізацією та автоматизацією управлінських процесів, інституційною автономією контролюючих органів і високою залученістю громадянського суспільства. Доведено, що адаптація цих принципів до національного контексту здатна суттєво посилити результативність антикорупційної політики України, зокрема в критично важливих сферах таких, як публічних фінансів, оборонних закупівель, гуманітарних програм та післявоєнного відновлення.

Сформульовано, що запропоновані у дослідженні підходи створюють концептуальну основу для переходу від декларативних механізмів протидії корупції до результативної моделі, орієнтованої на зниження корупційних ризиків, підвищення підзвітності влади та зміцнення суспільної довіри. Обґрунтовано, що впровадження практичних рекомендацій сприятиме формуванню стійкої, прозорої та інституційно збалансованої антикорупційної системи, здатної ефективно функціонувати навіть у кризових умовах. Подальші дослідження доцільно зосередити на цифрових механізмах превенції корупції, системах моніторингу відбудовчих бюджетів та оцінці впливу громадської участі на результативність антикорупційної політики.

Ключові слова: корупція, корупційні практики, антикорупційна політика, правове регулювання, інституційні механізми, електронне врядування.

V. O. Beskorovainyi. Ukrainian approach to defining corruption and its components, combating it, and its distinctions from global approaches

The article examines the systemic and multi-level nature of corruption in Ukraine, which is shaped by a combination of legal, institutional, political, and societal factors. This approach makes it possible to identify that the Ukrainian model differs significantly from corruption patterns in countries with long-standing democratic traditions, where corruption is predominantly localized or sporadic. Under wartime and post-war transformations, the need to reconceptualize the national approach to defining corruption, its components, and institutional mechanisms of counteraction becomes increasingly urgent, as periods of societal and governmental crises intensify corruption risks, increase pressure on the public administration system, and heighten the vulnerability of state institutions.

It has been established that the purpose of the article is to conduct a comparative analysis of the Ukrainian conceptual understanding of corruption in relation to international approaches and to identify the structural and institutional factors that determine the effectiveness of anti-corruption policy. The methodological basis comprises comparative, systemic, and structural-functional methods, the application of which enabled a comprehensive examination of normative definitions of corruption, specifics of law enforcement, organizational models of institutional interaction, and corruption-prevention practices across various legal systems. The use of these approaches made it possible to integrate normative analysis with the study of real administrative processes that give rise to corruption practices in the public sector.

The study finds that despite an advanced regulatory framework, the Ukrainian anti-corruption system remains vulnerable due to fragmented law enforcement, insufficient institutional coherence, a low level of inevitability of punishment, and excessive discretion exercised by public officials. A comparison with international models demonstrates that effectiveness in countries with lower corruption levels is ensured through precise legal definitions, standardized procedures, digitalization and automation of administrative processes, institutional autonomy of oversight bodies, and strong engagement of civil society. It has been proven that the adaptation of these principles to the national context can significantly enhance the effectiveness of Ukraine's anti-corruption policy, particularly in critically important areas such as public finance, defence procurement, humanitarian programmes, and post-war recovery.

The study concludes that the proposed approaches create a conceptual basis for transitioning from declarative anti-corruption mechanisms to a results-oriented model focused on reducing corruption risks, increasing governmental accountability, and strengthening public trust. It has been substantiated that the implementation of practical recommendations will contribute to the formation of a resilient, transparent, and institutionally balanced anti-corruption system capable of functioning effectively even under crisis conditions. Further research is recommended to focus on digital mechanisms of corruption prevention, systems for monitoring reconstruction budgets, and the assessment of the impact of public participation on the effectiveness of anti-corruption policy.

Key words: *corruption, corrupt practices, anti-corruption policy, legal regulation, institutional mechanisms, e-governance.*

Постановка проблеми. Корупція в Україні набула системного характеру, перетворившись із поодиноких зловживань у розгалужену мережу практик, що вражають політичні, економічні та адміністративні інститути. Українські науковці наголошують, що корупція є не поодиноким девіантним явищем, а складовим елементом державного управління, який взаємодіє з політичними елітами, державними службовцями та бізнесом [1, с. 9–12]. На відміну від країн із точковими проявами корупції, де зловживання носять переважно індивідуальний характер і локалізуються в окремих секторах, в Україні це явище підтримується інституційною слабкістю, непрозорими процедурами та низьким рівнем верховенства права. Воєнний стан лише посилив ці ризики, створивши нові корупційні можливості та інструменти тиску в публічному секторі.

Проблема ускладнюється і тим, що в українському правовому полі й досі триває дискусія щодо змісту поняття «корупція» та її меж, що зумовлює фрагментарність антикорупційної політики. У той час як окремі держави ЄС використовують вузькі нормативні підходи, які дають змогу чітко ідентифікувати корупційне діяння та одразу застосовувати санкції, українське законодавство залишається концептуально перевантаженим і адміністративно ускладненим [2]. Міжнародні дослідження також підтверджують, що визначення корупції залежить від політико-правового контексту: у західних державах акцент робиться на зловживанні владою, тоді як у країнах із перехідними системами центральну роль відіграють тіньові практики взаємної вигоди [3, р. 2–4].

Незважаючи на створення антикорупційної інфраструктури, в Україні зберігається розрив між формальними механізмами протидії та фактичною результативністю їх застосування. Інституції з протидії корупції демонструють обмежену ефективність, оскільки їхні інструменти не змінюють практичні моделі поведінки посадових осіб. Міжнародний досвід свідчить, що стійкі антикорупційні успіхи можливі лише за умов поєднання трьох чинників: політичної волі, невідворотності покарання та формування суспільної нетерпимості до зловживань [4, с. 65–67].

У цих умовах постає наукова і практична потреба порівняти український підхід із глобальними моделями, виявити слабкі місця правового регулювання та окреслити можливості адаптації успішних механізмів іноземних держав. Такий аналіз є важливим не лише для формування ефективної антикорупційної політики, а й для забезпечення відновлення державних інституцій, прискорення євроінтеграції та відновлення довіри громадян до влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання нормативного визначення корупції та особливостей її прояву в українських реаліях останніми роками посідає важливе місце в наукових студіях. Значну увагу приділено саме інституційним чинникам, що сприяють поширенню корупційних практик. У своїй роботі В. Пироговська, О. Предместніков та О. Гончарук підкреслюють роль адміністративного права у формуванні превентивного механізму, акцентуючи на неузгодженості процедур контролю в державних органах [2]. Подібну позицію розвиває Ю. Ірха, який аналізує теоретичні рамки поняття «корупція» в Україні та за кордоном, підкреслюючи відсутність єдиного підходу до її дефініції в національній правовій доктрині [1]. Водночас А. Мошнін звертає увагу на суспільно-політичні умови, які відтворюють корупцію як норму поведінки в умовах перехідної державності [5]. Українські автори слушно описують наслідки, але часто лише констатують системність корупції, уникаючи моделювання альтернативних практик для її подолання.

Окремий блок літератури присвячено впливу безпекового середовища на зростання корупційних ризиків. Дослідження В. Гришка та В. Лисого демонструє, що воєнний стан загострює корупційні процеси, оскільки розширює дискрецію посадових осіб і послаблює контролюючі інструменти [6]. С. Демчук, аналізуючи ефективність спеціалізованих антикорупційних органів, доходить висновку, що формальне створення інституцій не гарантує реального зниження корупційних практик без невідворотності відповідальності [7]. Водночас дослідження А. Марковської (А. Markovska), О. Сердюк (О. Serdiuk) та І. Солдатенко (І. Soldatenko) підкреслює, що боротьба з корупцією можлива лише за умови відновлення довіри в суспільстві, адже довіра є базовим антикорупційним ресурсом, особливо в період війни [8]. Зазначені автори розкривають проблему глибше від попередніх, проте зосереджуються здебільшого на наслідках, а не на природі корупційної взаємодії.

Міжнародні дослідження пропонують широкий контекст дослідження корупції. Д. Філіпс (R. Dobson Phillips), Е. Давід-Барретт (E. Dávid-Barrett) та Р. Баррінгтон (R. Barrington) показують, що зміст поняття «корупція» залежить від політико-правових умов: у країнах зі сталою демократією корупція переважно точкова, тоді як у державах із слабкими інститутами вона формується як соціально допустима практика [3]. Європейський дискурс, представлений у статті М. Беллінджері (M. Bellingeri) та Ф. Луппі (F. Luppi), концентрується на розвитку наднаціонального законодавчого механізму, що має уніфікувати стандарти боротьби з прихованими формами корупційних дій [9]. Дослідження Г. Гувей Масієля (G. Gouvêa Maciel) та І. Сантуша (I. Santos) демонструє зв'язок між політичною волею, громадським сприйняттям та результативністю антикорупційної політики [10], тоді як Дж. Інсіо (J. Incio) та М. Сайферт (M. Seifert) доводять, що рівень сприйняття корупції напряму впливає на готовність громадян давати хабарі [11]. Робота Г. Буги також наголошує на релевантності зарубіжних моделей для України, проте автор приділяє мінімальну увагу обмеженням їх імплементації [12].

Варто також відзначити роль інституційної архітектури в Україні. Х. Ярмачі та В. Ярмачі підкреслюють можливість імплементації іноземного досвіду, але звертають увагу на обмеження, пов'язані з політичною культурою та традиціями публічної служби [4]. Проблематику природи корупції на мікрорівні доповнює робота В. Гури, який класифікує види корупції та простежує їхні причини на рівні індивідуальної поведінки [13].

Таким чином, сучасний науковий дискурс охоплює широке коло аспектів проблеми – від дефініцій і причин до моделей протидії. Водночас виявляється суттєва прогалина: жодна група досліджень не дає цілісної відповіді, як адаптувати успішні антикорупційні механізми до умов, у яких корупція є системною, а воєнний фактор лише посилює її укорінення. Саме ця невирішена частина проблеми визначає наукову нішу даної статті.

Метою статті є комплексне дослідження українського підходу до визначення корупції та її складових у порівнянні зі світовими моделями, а також виявлення ключових відмінностей між державами із точковими проявами корупції та українським системним контекстом. Досягнення поставленої мети передбачається шляхом виконання наступних завдань:

1. Дослідити сучасні наукові підходи до визначення корупції в Україні та у країнах із низьким рівнем її поширення, охарактеризувавши їх ключові відмінності.
2. Проаналізувати специфіку функціонування української антикорупційної моделі, встановити її сильні та слабкі сторони, а також оцінити вплив інституційних та безпекових факторів на особливості проявів корупції в Україні.
3. Виявити напрями підвищення ефективності національної антикорупційної політики та сформулювати рекомендації щодо адаптації успішних зарубіжних практик з урахуванням українських реалій воєнного та післявоєнного періоду.

Виклад основного матеріалу. У сучасних наукових джерелах наголошується на відсутності єдиного теоретичного підходу до визначення корупції у вітчизняній доктрині. В Україні цю проблему частково вирішено через законодавчі термінології: чинне законодавство використовує поняття «корупційні правопорушення» та «корупційні діяння», останнє узагальнює всі корупційні прояви, за які передбачено будь-яку юридичну відповідальність [2]. Варто відзначити, що українська система формально унікальна і не має аналогів за розвитком законодавства та інституцій.

У деяких західних країнах корупцію формально звужують до конкретних норм (акти зловживання владою), що дає змогу оперативно застосовувати санкції. Наприклад, у країнах зі сталими демократичними традиціями акцент у дефініціях часто роблять саме на зловживанні довіреною владою для приватної вигоди, тоді як у державах із перехідними системами дослідники виділяють також системні (інституційні) форми корупції, коли сукупність дрібних правопорушень призводить до значної шкоди суспільному інтересу [3, р. 2–4].

Передбачаючи подальший аналіз антикорупційних моделей, виконано порівняння базових підходів до трактування поняття «корупція» у різних правових системах (табл. 1). Це дозволяє виявити, як відмінності у нормативних дефініціях впливають на механізми запобігання та виявлення корупційних практик. Зіставлення українського та зарубіжного бачення стало важливою передумовою для подальшого обґрунтування ефективності відповідних антикорупційних інструментів.

Українські науковці та законодавці трактують корупцію широким фронтом (включаючи багатоканальні інституційні прояви), тоді як у низькорівневих за корупцією державах дефініції більш нормативно звужені до конкретного зловживання владою.

В Україні сформовано розгалужену інституційну систему протидії корупції (НАБУ, САП, НАЗК тощо) та унікальну законодавчу базу з превентивними механізмами [2]. Наявність спеціалізованих органів є сильною стороною української антикорупційної моделі. Водночас їхня діяльність має суттєві обмеження: аналіз показує, що, попри створення численних органів, показник ухвалених вироків у справах про корупцію залишається низьким [7, с. 154].

Безпековий контекст (воєнний стан) також впливає на модель: запровадження воєнного стану значно розширює дискреційні повноваження чиновників та послаблює інструменти контролю (через відсутність виборів,

Таблиця 1

Порівняння підходів до визначення корупції

Аспект	Україна	Країни зі стабільною демократією (Данія, Швеція, Норвегія, Німеччина)
Нормативне визначення	Поняття «корупційні діяння» є широким, «корупційне правопорушення» – вузьким; відсутність єдиної дефініції (концептуальна перевантаженість)	Частіше застосовуються чіткі вузькі нормативні дефініції (акцент на конкретних зловживаннях владою)
Концептуальний фокус	Корупцію розглядають як системну проблему, що потребує комплексного регулювання	Фокус на окремих актах зловживання довірою; менш інституційний підхід
Роль публічних інтересів	Корупцію формально пов'язують з порушенням суспільного інтересу; потребує чіткого диференціювання термінів	У визначеннях виділено абстрактний елемент суспільного блага («public interest»), що відрізняє корупцію від звичайних порушень

Джерело: узагальнено автором на основі даних [1, с. 9–12; 3, р. 2–4; 4, с. 65–67; 14; 15].

зниження прозорості рішень), що загалом зростає корупційні ризики [6]. Унаслідок цього падає довіра громадян до влади, що додатково ускладнює роботу антикорупційних органів. З іншого боку, слабкою ланкою є саме невідворотність покарання: формальне існування інституцій без реального механізму забезпечення суворих санкцій не знижує реальний рівень корупційних практик.

Стан української антикорупційної системи характеризується поєднанням суттєвих досягнень та низки системних обмежень. Незважаючи на наявність спеціалізованих інституцій і розгалуженої нормативної бази, ефективність їх практичного застосування залишається недостатньою через інституційну фрагментацію та зовнішній політичний тиск. У (табл. 2) узагальнено ключові сильні й слабкі сторони антикорупційної моделі України.

Загалом українська модель характеризується широким правовим полем і існуванням окремих антикорупційних структур, але з реалізацією їхніх повноважень є проблеми. Слабкі місця – фрагментація відповідальності, недостатнє застосування покарань і слабкий громадський контроль. Воєнний стан лише загострює ці недоліки, стимулюючи владу до екстрених заходів, що можуть підвищити корупційні ризики.

Підвищення ефективності національної антикорупційної політики вимагає адаптації зарубіжних кращих практик до українських реалій воєнного часу. По-перше, необхідно звужувати розрив між нормативними стандартами та їх імплементацією. Згідно зі звітом «Organisation for Economic Co-operation and Development», країни мають чіткіше розподіляти відповідальність за виконання антикорупційних норм, системно моніторити виконання і неухильно карати невиконання [14]. Це передбачає побудову механізму «follow-up»: регулярну звітку запроваджених заходів із заявленими стратегіями.

По-друге, важливий напрям – підвищення прозорості й автоматизація процедур. Наприклад, у країнах ЄС масово впроваджено електронні державні послуги, відкриті публічні реєстри і системи автоматичної перевірки даних [7, с. 154]. Україна може розширити цю практику (зокрема в публічних закупівлях та декларуванні активів), що зменшить можливості для «ручних» маніпуляцій чиновників.

По-третє, варто залучати громадянське суспільство та міжнародних партнерів для посилення контролю. Запровадження тимчасових громадських моніторингових груп та наглядових комісій дозволить незалежно перевіряти рішення влади і підтримувати високий рівень прозорості. Більшість успішних антикорупційних реформ у світі поєднують роботу держави з активністю громадськості й медіа.

Успішність антикорупційної політики держави залежить не лише від наявності правових норм, а від здатності адаптувати перевірені міжнародні підходи до конкретних умов функціонування влади. Враховуючи воєнні та післявоєнні виклики, Україні необхідно посилити практичну складову антикорупційної моделі шляхом

Таблиця 2

Сильні та слабкі сторони української антикорупційної системи

Компонент/Параметр	Сильні сторони	Слабкі сторони
Антикорупційні інституції (НАБУ, САП, НАЗК)	Створено спеціалізовану інституційну мережу для протидії корупції	Низький відсоток доведених до вироку справ, обмежена результативність
Законодавча база	Наявність комплексного законодавства з превентивними нормами	Перевантаженість і фрагментарність правового регулювання
Ресурси та незалежність	Інституційна автономія закріплена на нормативному рівні	Політичний тиск, кадрова та ресурсна недостатність
Прозорість і довіра	Наявність електронного декларування та інструментів відкритості	Толерантність суспільства до корупції та недовіра до антикорупційних органів

Джерело: узагальнено автором на основі даних [2; 5, с. 106–108; 6, с. 89; 7, с. 154; 15; 16].

Таблиця 3

Рекомендовані напрями вдосконалення національної антикорупційної політики

Напрямок удосконалення	Суть/міжнародна практика	Можливість адаптації до України (воєнний та післявоєнний період)
Прозорість та контроль публічних фінансів	ЄС та Канада застосовують повну відкритість даних про державні витрати	Розширення відкритих бюджетів і 100% онлайн-контролю за оборонними та відбудовними закупівлями
Незалежність антикорупційних інституцій	Модель Італії та Польщі передбачає жорстку інституційну автономію	Гарантована незалежність НАБУ/САП, унеможливлення політичного впливу через законодавчі бар'єри
Невідворотність покарання	Ключовий принцип Швеції та Данії – мінімум дискреції, максимум відповідальності	Спрощення процедур доказування та скорочення строків розгляду корупційних справ
Цифровізація державних процесів	Естонія та Латвія демонструють найнижчі рівні корупції завдяки е-урядуванню	Повна автоматизація публічних послуг, мінімізація людського контакту в адмініструванні
Громадський нагляд і участь суспільства	У багатьох країнах діють моніторингові громадські ради	Запровадження незалежного громадського контролю над витратами міжнародної допомоги та коштів відбудови
Захист викривачів	США та Велика Британія забезпечують високий рівень правового захисту	Посилення гарантій для викривачів та створення безпечних каналів інформування

Джерело: авторська розробка.

синхронізації правових, інституційних та суспільних механізмів. З огляду на результати дослідження визначено ключові напрями, що можуть підвищити її дієвість у середньо- та довгостроковій перспективі (табл. 3).

Проведений аналіз засвідчує, що українська антикорупційна модель поєднує значний потенціал нормативного регулювання з водночас критичною залежністю від інституційної спроможності та суспільної довіри. Порівняння з іноземними підходами виявило, що найбільш дієві моделі ґрунтуються на поєднанні вузьких нормативних дефініцій, невідворотності покарання та мінімізації дискреції, тоді як українська практика залишається більш декларативною та фрагментованою у реалізації. Запропоновані напрями вдосконалення демонструють необхідність синхронізації інституційних, правових і технологічних рішень, що здатні забезпечити перехід від формальної до результативної антикорупційної політики в умовах воєнного та післявоєнного відновлення держави.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Корупція в Україні має глибину і масштаб, які виходять за межі поодиноких зловживань і формують окрему модель взаємодії між владою, інститутами та суспільством. У країнах із точковими проявами корупції превалюють вузькі дефініції, швидкі процедури реагування та високі стандарти відповідальності. Український підхід сформувався під тиском історичних обставин і слабкості державних інституцій, що пояснює його фрагментарність і залежність від політичної волі.

Досліджено, що у вітчизняній доктрині немає єдності щодо визначення поняття «корупція», що ускладнює правозастосування та породжує надлишкову дискрецію посадових осіб. Проаналізовано інституційну архітектуру протидії корупції, яка, попри наявність спеціалізованих органів, залишається обмеженою через низьку результативність та відсутність дієвої невідворотності покарання. Сформовані рекомендації підтвердили, що підвищення ефективності антикорупційної політики можливе завдяки адаптації зарубіжних практик, які поєднують інституційну автономію, цифровізацію процедур, прозорість бюджетних потоків і залучення суспільства.

Результати дослідження можуть бути використані у нормотворчій діяльності, державному управлінні, а також для вдосконалення антикорупційних стратегій у сфері публічних фінансів та відбудови. Практичне застосування отриманих положень є важливим для мінімізації корупційних ризиків у воєнних і післявоєнних умовах, особливо в частині контролю за оборонними видатками та міжнародною допомогою. Наукова новизна роботи полягає у поєднанні порівняльного аналізу правових підходів із виявленням чинників, що формують відмінності між українською та світовими антикорупційними моделями, а також у запропонованих адаптаційних механізмах.

Подальші дослідження доцільно зосередити на інструментах цифрової превенції корупції, моделюванні впливу суспільної довіри на ефективність антикорупційної політики та оцінці стійкості інституцій у надзвичайних умовах. Окремого вивчення потребує питання контролю за коштами повоєнної відбудови, оскільки саме цей фактор стане ключовим тестом на зрілість антикорупційної системи й визначатиме швидкість відновлення держави.

Список використаних джерел:

1. Ірха Ю. Сучасні теоретико-правові підходи до розуміння поняття та сутності корупції в Україні та закордоном. *Наука і правоохорона*. 2025. Т. 3–4. С. 7–21. URL: <https://naukaipravoohorona.navs.edu.ua/index.php/naukaipravoohorona/article/view/1748/1740>.

2. Пироговська В., Предместніков О., Гончарук О. Запобігання корупції в органах державної влади України: роль адміністративного права. *Академічні візії*. 2024. Вип. 27. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10468733>.
3. Dobson Phillips R., Dávid-Barrett E., Barrington R. Defining Corruption in Context. *Perspectives on Politics*. 2025. P. 1–15. DOI: <https://doi.org/10.1017/S153759272400286X>.
4. Ярмачі Х., Ярмачі В. Деякі аспекти міжнародного досвіду запобігання та протидії корупції та можливості його використання в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис. Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення*. 2024. № 1. С. 64–69. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2024.1.10>.
5. Мошнін А. Корупція у сучасній Україні: стан та напрями протидії. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2022. Вип. 2(62). С. 106–110. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2\(62\)-16](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2(62)-16).
6. Гришко В. І., Лисий В. І. Воєнний стан як чинник зростання корупції в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.88>.
7. Демчук Т. І. Ефективність діяльності антикорупційних органів в Україні. *Актуальні питання юриспруденції*. 2024. № 4(45). С. 153–156. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2024-4.30>.
8. Markovska A., Serdiuk O., Soldatenko I. Trust as a weapon of war: fighting corruption and corporate crime in Ukraine. *Crime, Law and Social Change*. 2025. Vol. 83. № 12. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10611-024-10191-5>.
9. Bellingeri M., Luppi F. Combating Corruption in EU Legislation: An Analysis of Some Aspects of the Commission Proposal for the EU Anti-Corruption Directive. *Eucrim – The European Criminal Law Associations' Forum*. 2024. Vol. 18(3). DOI: <https://doi.org/10.30709/eu-crim-2023-025>.
10. Gouvêa Maciel G., Santos I. Citizens' and politicians' definitions of corruption, corruption survey quality, and political will for anti-corruption reform: the Portuguese case put to the test. *Public Integrity*. 2024. Vol. 27. Iss. 4. P. 388–401. DOI: <https://doi.org/10.1080/10999922.2024.2322317>.
11. Incio J., Seifert M. How the perception of corruption shapes the willingness to bribe: evidence from an online experiment. *International Journal of Public Opinion Research*. 2024. Vol. 36. Iss. 3. Article edae035. DOI: <https://doi.org/10.1093/ijpor/edae035>.
12. Буга Г. Досвід зарубіжних країн в боротьбі із запобіганням корупції. *Актуальні питання юриспруденції*. 2023. № 1(38). С. 149–152. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-1.29>.
13. Гура В. Корупція: поняття та види, причини виникнення. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32, № 2. С. 73–79. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.073>.
14. Organisation for Economic Co-operation and Development. Anti-Corruption and Integrity Outlook 2024. OECD: website. 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/anti-corruption-and-integrity-outlook-2024_968587cd-en/full-report.html.
15. Transparency International Ukraine. Україна в Індексі сприйняття корупції – 2024. TI Ukraine: вебсайт. 2025. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/#/>.
16. Національне агентство з питань запобігання корупції. Звіт 2024 щодо діяльності НАЗК. НАЗК: вебсайт. 2024. URL: <https://nazk.gov.ua/pdfjs/?file=/wp-content/uploads/Pages/89/aa/89aa467f2bc519dc48b9c87dd79559e4bac0d6b1bacda97dab11042fd45627737833879.pdf>.

References:

1. Irkha, Yu. (2025). Suchasni teoretyko-pravovi pidkhody do rozuminnia poniattia ta sutnosti koruptsii v Ukraini ta zakordonom [Modern theoretical and legal approaches to understanding the concept and essence of corruption in Ukraine and abroad]. *Science and Law Enforcement*, 3–4, 7–21. Retrieved from: <https://naukaipravoohorona.navs.edu.ua/index.php/naukaipravoohorona/article/view/1748/1740>. [in Ukrainian].
2. Pyrohovska, V., Predmestnikov, O., & Honcharuk, O. (2024). Zapobihannia koruptsii v orhanakh derzhavnoi vlady Ukrainy: rol administratyvnoho prava [Prevention of corruption in public authorities of Ukraine: The role of administrative law]. *Academic Visions*, 27. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10468733>. [in Ukrainian].
3. Dobson Phillips, R., Dávid-Barrett, E., & Barrington, R. (2025). Defining corruption in context. *Perspectives on Politics*, 1–15. <https://doi.org/10.1017/S153759272400286X>.
4. Yarmaki, Kh., & Yarmaki, V. (2024). Deiaki aspekty mizhnarodnoho dosvidu zapobihannia ta protydii koruptsii ta mozhlyvosti yoho vykorystannia v Ukraini [Some aspects of international experience in preventing and combating corruption and the possibilities of its application in Ukraine]. *Southern Ukrainian Legal Journal*. Combating Crime: Problems of Practice and Scientific-Methodological Support, 1, 64–69. <https://doi.org/10.32850/sulj.2024.1.10>. [in Ukrainian].
5. Moshnin, A. (2022). Koruptsiia u suchasni Ukraini: stan ta napriamy protydii [Corruption in modern Ukraine: State and directions of counteraction]. *Scientific Works of the Interregional Academy of Personnel Management*. Political Science and Public Administration, 2(62), 106–110. [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2\(62\)-16](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2(62)-16). [in Ukrainian].

6. Hryshko, V. I., & Lysyi, V. I. (2024). Voiennyi stan yak chynnyk zrostantia koruptsii v Ukraini [Martial law as a factor of increasing corruption in Ukraine]. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, 6. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.88>. [in Ukrainian].
7. Demchuk, T. I. (2024). Efektyvnist diialnosti antykorupsiinykh orhaniv v Ukraini [Effectiveness of the activities of anti-corruption bodies in Ukraine]. *Current Issues of Jurisprudence*, 4(45), 153–156. <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2024-4.30>.
8. Markovska, A., Serdiuk, O., & Soldatenko, I. (2025). Trust as a weapon of war: Fighting corruption and corporate crime in Ukraine. *Crime, Law and Social Change*, 83(12). <https://doi.org/10.1007/s10611-024-10191-5>.
9. Bellingeri, M., & Luppi, F. (2024). Combating corruption in EU legislation: An analysis of some aspects of the Commission Proposal for the EU Anti-Corruption Directive. *Eucrim – The European Criminal Law Associations' Forum*, 18(3). <https://doi.org/10.30709/eu-crim-2023-025>.
10. Gouvêa Maciel, G., & Santos, I. (2024). Citizens' and politicians' definitions of corruption, corruption survey quality, and political will for anti-corruption reform: The Portuguese case put to the test. *Public Integrity*, 27(4), 388–401. <https://doi.org/10.1080/10999922.2024.2322317>.
11. Incio, J., & Seifert, M. (2024). How the perception of corruption shapes the willingness to bribe: Evidence from an online experiment. *International Journal of Public Opinion Research*, 36(3), Article edae035. <https://doi.org/10.1093/ijpor/edae035>.
12. Buha, H. (2023). osvid zarubizhnykh krain v borotbi iz zapobihanniam koruptsii. [Experience of foreign countries in preventing corruption]. *Current Issues of Jurisprudence*, 1(38), 149–152. <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-1.29>. [in Ukrainian].
13. Hura, V. (2022). Koruptsiia: poniattia ta vydy, prychyny vynyknennia [Corruption: Concepts, types, and causes]. *Economic Analysis*, 32(2), 73–79. <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.073>. [in Ukrainian].
14. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2024). Anti-Corruption and Integrity Outlook 2024. OECD. Retrieved from: https://www.oecd.org/en/publications/anti-corruption-and-integrity-outlook-2024_968587cd-en/full-report.html.
15. Transparency International Ukraine. (2025). Ukraine in the Corruption Perception Index – 2024. TI Ukraine. Retrieved from: <https://cpi.ti-ukraine.org/#/>.
16. Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii [National Agency on Corruption Prevention]. (2024). NACP Activity Report 2024. NACP. Retrieved from: <https://nazk.gov.ua/pdfjs/?file=/wp-content/uploads/Pages/89/aa/89aa467f2bc519dc48b9c87dd79559e4bac0d6b1bacda97dab11042fd45627737833879.pdf>. [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 28.11.2025

Дата прийняття статті: 22.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025